

Dokumenta parakstīšanas datums atrodams elektroniskā paraksta laika zīmogā

Konkurences padomei
adrese: Brīvības iela 55, 2. korp., Rīga, LV-1010
e-pasts: pasts@kp.gov.lv

Balvu novada pašvaldības aģentūra "San-tex"

vienotais reģistrācijas Nr. 90001663120

juridiskā adrese: Bērzpils iela 56, Balvi, Balvu nov., LV-4501

kā vārdā saskaņā ar pilnvaru rīkojas aģentūras pārstāvis Gundars Āboliņš

e-pasts: gundars.abolins@wall.lv; tālrunis: 29171915

Par pašvaldības aģentūru „San-tex”

Balvu novada pašvaldības aģentūras „San-tex” (turpmāk – **Aģentūra**) iesniegusi Konkurences padomei (turpmāk – **KP**) iesniegumu par pašvaldības ieceri likvidēt Aģentūru, tās vietā dibinot kapitālsabiedrību (turpmāk – **Iesniegums**). Iesnieguma ietvaros lūgts KP sniegt viedokli par pašvaldības veikto līdzdalības kapitālsabiedrībā izvērtējumu (turpmāk – **Izvērtējums**).

Saskaņā ar KP 15.11.2022. Vēstuli Nr.1.7-2/1103, KP, izvērtējot Aģentūras sākotnēji sniegto informāciju, secinājusi, ka:

- 1) KP konceptuāli nav iebildumu pret ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu, ņemot vērā, ka konkrētais pakalpojums vispārīgi atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam izņēmumam, kad ir pieļaujama pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā;
- 2) Attiecībā uz kapitālsabiedrības sniegtajiem namu apsaimniekošanas pakalpojumiem, KP ieskatā konkrēto pakalpojumu sniegšana būtu pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja iespējams gūt viennozīmīgu pārliecību par tirgus nepilnības pastāvēšanu attiecīgo pakalpojumu segmentos. Lai arī Aģentūra ir paskaidrojusi, kāpēc tās ieskatā pastāv tirgus nepilnība, KP norāda ka pašvaldības veiktā Izvērtējuma saturs tirgus izpētes segmentā ir atzīstams par pārāk vispārīgu. Līdz ar to KP vērs uzmanību, ka minēto pakalpojumu sniegšana būtu atbalstāma pie nosacījuma, ja Aģentūra sniegtu plašāku (detalizētāku) pamatojumu par tirgus nepilnības pastāvēšanu un tiktu pamatots, ka konkrētais risinājums ir atzīstams par efektīvāko veidu, kā nodrošināt šo pakalpojumu pieejamību.

Aģentūra, ņemot vērā KP norādes, ir veikusi papildus izpētes darbu, lai sniegtu KP nepieciešamo papildus informāciju, tādējādi ļaujot KP gūt pamatotu un viennozīmīgu pārliecību par pastāvošo tirgus nepilnību, kā paskaidrots turpmāk. Vienlaikus, Aģentūra Balvu novada pašvaldības ietvaros ir atkārtoti pārskatījusi un izvērtējusi visu plānoto Aģentūras sniegto pakalpojumu apjomu, tādējādi to precizējot.

Aģentūra papildus sākotnējam izvērtējamam ir precizējusi pakalpojumu sniegšanas teritoriju; atkārtoti apzinājusi potenciālos tirgus dalībniekus; tirgus nepilnības apstākļus vērtējusi attiecībā uz katru pakalpojumu, ko kapitālsabiedrība plāno sniegt.

Pakalpojumi, kādus Aģentūra plāno sniegt.

- (1) Aģentūrai un pašvaldībai atkārtoti izvērtējot Aģentūras darbību, nolemts, ka Aģentūra plāno sniegt šādus pamata pakalpojumus: **(1)** Namu apsaimniekošanas pakalpojumi, **(2)** Ūdenssaimniecības pakalpojumi.
- (2) Namu apsaimniekošana pakalpojumi tiek sniegti atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā noteiktajiem uzdevumiem un noteikumiem.
- (3) Ūdenssaimniecības pakalpojumos ietilpst šādi pakalpojumi:
 - ūdensapgādes pakalpojumi (ūdens piegāde);
 - komunālo ūdeņu un lietus kanalizācijas pakalpojumi (ūdens attīrīšana), tiem lietotājiem, kuriem nodrošināta centralizētā ūdens apgāde un kanalizācija;
 - asenizācijas pakalpojumi, tiem lietotājiem, kuriem nav nodrošināta centralizētā ūdens apgāde un kanalizācija;
 - ūdensskaitītāju uzstādīšanas un nomaiņas pakalpojumi;
 - biotualešu nomas pakalpojumi.
- (4) Ievērojot KP norādījumus, Aģentūra detalizēti paskaidro, kādās teritorijās plānots sniegt pakalpojumus, kas būs pakalpojumu saņēmēji, kā paskaidrots turpmāk.
- (5) Aģentūra savus pakalpojumus teorētiski varētu sniegt šādās teritorijās:
 - Balvu pilsētas administratīvā teritorijā;
 - Balvu novada teritorijā ārpus Balvu pilsētas administratīvās teritorijas;
 - teritorijā ārpus Balvu novada teritorijas.
- (6) Aģentūra paskaidro, ka pamatā savus pakalpojumus tā plāno sniegt Balvu pilsētas administratīvajā teritorijā, ierobežotā apmērā - Balvu novada teritorijā ārpus Balvu pilsētas administratīvās teritorijas. Teritorijā ārpus Balvu novada teritorijas (piemēram, pieguļošajos novados) pakalpojumus Aģentūra šobrīd nesniedz un neplāno tādus sniegt nākotnē.
- (7) Kā to pareizi norāda KP, situācija noteiktos Latvijas reģionos var būt sarežģītāka nekā, piemēram, Rīgas reģionā, kur ir konstatējama augsta privāto tirgus dalībnieku aktivitāte. Kā zināms, Latgales reģionā ir konstatējama tieši pretēja situācija. Atbilstoši Aģentūras veiktajai izpētei, Aģentūrai ir pamats secināt, ka Balvu novadā, kā arī blakus esošajos novados faktiski nav tādu tirgus dalībnieku, kuri pilnvērtīgi vēlētos un/vai varētu nodrošināt Balvu novada iedzīvotājiem Aģentūras sniegtos (plānotos) pakalpojumus. Līdzīga tirgus situācija ir arī pārējos novados, kas robežojas ar Balvu novadu. Arī šajos novados Aģentūras sniegtos pakalpojumus pilnvērtīgi pamatā sniedz pašvaldības kapitālsabiedrības, kā arī atsevišķi komersanti, kas pakalpojumus sniedz izteikti lokālam klientu lokam, kā uzskatāmi paskaidrots turpmāk.
- (8) Ērtības labad Aģentūra vērš KP uzmanību uz Balvu novada ģeogrāfisko sastāvu un izvietojumu. Kā zināms, Balvu novads šobrīd sastāv no 21 pagasta un divām pilsētām (Balvi un Viļaka). Balvu novads robežojas ar pieciem novadiem - Alūksnes, Gulbenes, Madonas, Rēzeknes un Ludzas. Balvu novada centrs ir Balvu pilsēta.

Namu apsaimniekošanas pakalpojumi.

- (9) Namu apsaimniekošana pakalpojumi tiks sniegti tikai Balvu pilsētas administratīvās teritorijas robežās. Attiecīgi, šo pakalpojumu saņēmēji būs tikai Balvu pilsētas iedzīvotāji. Saskaņā ar statistikas datiem, deklarēto iedzīvotāju skaits Balvu pilsētā 2022.gadā bija 5'699 iedzīvotāji. Tomēr Aģentūrai, atbilstoši Balvu novada pašvaldības sniegtajai informācijai, ir pamats uzskatīt, ka faktiskais iedzīvotāju skaits ir tikai apmēram 4'500 cilvēki.

- (10) Uz doto brīdi par Namu pārvaldīšanas pilnvarojuma līgumu ar Aģentūru ir noslēgušas 85 daudzdzīvokļu īpašumu mājas. Kopā Balvos ir 91 daudzdzīvokļu māja. No minētajām ēkām sešas apsaimniekošanu nodrošina paši ēku sastāvā ietilpstošu dzīvokļu īpašnieki, ar vai bez dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrības starpniecību.
- (11) Daudzdzīvokļu īpašumu mājas, kas atrodas Balvu novada teritorijā, izņemot Balvu pilsētas teritoriju, Aģentūra neapsaimnieko un nākotnē neplāno apsaimniekot.
- (12) Vienlaikus Aģentūra vērs KP uzmanību, ka visas minētās daudzdzīvokļu īpašumu mājas, kas atrodas ārpus Balvu pilsētas teritorijas, faktiski nekad nav tikušas apsaimniekotas, t.sk. dzīvojamo māju pārvaldīšanu nekad nav veikuši arī dzīvokļu īpašnieki, piemēram, dibinot Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrības vai kā citādi realizējot pārvaldību. Ievērojot minēto, lielāka daļa ēku Balvu novada teritorijā ir kritiskā tehniskā stāvoklī.
- (13) Ņemot vērā minētos apstākļus, t.sk. ēku apsaimniekošanas komersantu neesamību, Aģentūra regulāri aicina Balvu novada iedzīvotājus apsvērt un realizēt ēku apsaimniekošanu vismaz pašiem iedzīvotājiem. Vienlaikus, šāds ēku apsaimniekošanas modelis, iespējams, veicinātu komersantu, kas sniedz apsaimniekošanas pakalpojumus, rašanos vai piesaisti, piemēram, dibinot attiecīgas apsaimniekošanas biedrības, vēlāk savus pakalpojumus piedāvājot arī citiem iedzīvotājiem. Šādu biedrību dibināšana ļautu iedzīvotājiem plānot un pārraudzīt visus ar viņiem piederošo daudzdzīvokļu ēku saistītos darbus un izdevumus, tādējādi maksimāli samazinot pašu izdevumus, uzlabojot dzīves kvalitāti.
- (14) Neskatoties uz minētajiem apsvērumiem, Balvu novada iedzīvotāji minētās biedrības nedibina, ēku apsaimniekošanas (uzturēšanas) darbus neveic. Šādu apstākļu pamatā ir dažādi iemesli, bet būtiskākie: pastāvīga iedzīvotāju skaita samazināšanās Balvu novadā; strukturālais bezdarbs, zemā maksātspēja. Nav šaubu, ka ēku kritiskais tehniskais stāvoklis prasītu no iedzīvotājiem būtiskus kapitālieguldījumus, kurus iedzīvotāji nevar atļauties.
- (15) Lai arī kopaina attiecībā uz Balvu novada iedzīvotāju vēlmi vismaz pašiem nodrošināt dzīvojamā fonda apsaimniekošanu ir negatīva, kā norādīts iepriekš, atsevišķu dzīvojamo ēku dzīvokļu īpašnieki paši nodrošina ēkas apsaimniekošanu. Vienlaikus Aģentūra vērs uzmanību, ka vairāku daudzdzīvokļu māju, kas atrodas Balvu pilsētā, dzīvokļu īpašnieki pēc Dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrības dibināšanas no ēku pārvaldīšanas vēlāk ir atteikušies. Attiecīgi apsaimniekošanu atkal uzticot Aģentūrai. Šādas rīcības pamatā bija iedzīvotāju nespēja nodrošināt visus nepieciešamos ēku apsaimniekošanas pakalpojumus, kā arī risināt administratīvos jautājumus. Viens no pamata iemesliem bija nepieciešamo pakalpojumu sniedzēju neesamība (t.sk. arī speciālistu neesamība).
- (16) Pastāvot tirgus nepilnībai, vēsturiski tikai viens uzņēmums ir vēlējies mēģināt komercdarbības ietvaros pilnvērtīgi nodrošināt Balvu pilsētas iedzīvotājiem nepieciešamos ēku apsaimniekošanas pakalpojumus. 2012.gadā Balvu pilsētas daudzdzīvokļu namu iedzīvotājus uzrunāja Gulbenes novadā reģistrēts uzņēmums SIA "Energopārvalde" (uzņēmums šobrīd likvidēts) ar mērķi piedāvāt atsevišķu ēku apsaimniekošanu. Divu daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašnieki piekrita mainīt ēkas apsaimniekotāju (no Aģentūras uz minēto uzņēmumu). Tomēr, 2015.gadā uzņēmums tika pasludināts par maksātnespējīgu, bet minēto ēku iedzīvotāji zaudēja visus apsaimniekošanas ietvaros uzkrātos līdzekļus.
- (17) Lai arī minētā epizode nav uzskatāma par šķērslī citu līdzīga profila uzņēmumu ienākšanai tirgū (Balvu novada teritorijā), tā jebkurā gadījumā iedzīvotāju vidū tiek uzskatīta kā negatīva pieredze, kas rezultējies ar ievērojamiem materiāliem zaudējumiem. Minētā epizode daļēji izskaidro Balvu novada iedzīvotāju nevēlēšanos apsaimniekot ēkas pašiem, ne arī piesaistīt (meklēt) jebkādus citus pakalpojumu sniedzējus – komersantus, pat, ja tādi tirgū būtu pieejami. Attiecīgi, potenciālajiem komersantiem jāreķinās ar iedzīvotāju neuzticību sniegtajiem pakopojumiem, kas savukārt ir potenciāls, bet reizē vispārzināms šķērslis attiecīgās komercdarbības attīstībai.

- (18) Vienlaikus, vērtējot pakalpojumu saņēmēju (Balvu novada iedzīvotāju) ģeogrāfiskā izvietojuma kopainu, Aģentūra norāda, ka iedzīvotāji dzīvo plašā teritorijā, apdzīvotas dzīvojamās ēkas atrodas salīdzinoši lielos attālumos viena no otras. Pagasta centros atrodas vidēji divas līdz četras daudzdzīvokļu mājas. Ir acīmredzami, ka pie šādiem apstākļiem ekonomiski pamatota šādu ēku apsaimniekošana iespējama tikai gadījumā, ja ēkas apsaimnieko paši dzīvokļu īpašnieki. Līdz ar to nav racionāla pamata arī uzskatīt un sagaidīt, ka apsaimniekošanas pakalpojumus varētu nodrošināt kādi vietējie vai blakus novadu komersanti, jo to pārvaldībā būtu vien dažas ēkas, bet komersantiem būtu jāmēro līdz objektam būtiskus attālumus. Minētie faktori ēku apsaimniekošanas komercpakalpojumus padara nelikvidus un zaudējumus nesošus. Neapšaubāmi, gan Aģentūra, gan Balvu novada pašvaldība būtu gandarīta, ja šādi komersanti tomēr ienāktu tirgū un vismaz minimālā apmērā spētu nodrošināt iedzīvotājiem daudzdzīvokļu ēku apsaimniekošanu.
- (19) Ņemot vērā aprakstīto situāciju, pēc “novadu reformas” virkne pagasti un Viļakas pilsēta pēc iekļaušanas Balvu novadā, nespējot piesaistīt (atrast) nevienu citu pakalpojumu sniedzēju, daudzkārtēji izteikušas vēlmi un cerības, ka Aģentūra varētu sniegt apsaimniekošanas pakalpojumus arī attiecīgajās teritorijās. Savukārt Aģentūra, kā minēts iepriekš, šādus pakalpojumus ārpus Balvu pilsētas teritorijas nesniedz un neplāno sniegt, izņemot patiešām tehniski kritiskas situācijas, kas potenciāli varētu apdraudēt iedzīvotāju drošību.
- (20) Visi augstāk minētie apstākļu uzskatāmi pierāda, ka attiecīgajā reģionā (primāri jau Balvu novada teritorijā) nav un maz ticams, ka būs nākotnē citi Aģentūras plānoto pakalpojumu sniedzēju (izņemot ūdens apgādes pakalpojumus, kurus vēsturiski nodrošina apdzīvoto vietu pārvaldes, ja vien šajā vietās vēsturiski ir izbūvētu un joprojām funkcionē centralizēti ūdensapgādes inženiertehniskie tīkli un attiecīgas attīrīšanas iekārtas).

Ūdenssaimniecības pakalpojumi.

- (21) Saistībā ar ūdensapgādes jomas pakalpojumiem Aģentūra primāri vērš KP uzmanību, ka pakalpojumu **“ūdensskaitītāju uzstādīšana un nomaiņa”** sniedz faktiski piespiedu kārtā, jo: (1) bez šiem pakalpojumiem Balvu pilsētas iedzīvotājiem nebūtu iespējams pilnvērtīgi nodrošināt ūdensapgādes pakalpojumus, (2) citi attiecīgo pakalpojumu sniedzēju tirgū nav.
- (22) Gadījumā, ja Balvu novada ietvaros vai pieguļošo novadu ietvaros nākotnē rastos tādi komersanti, kas vēlētos un spētu nodrošināt Balvu novada iedzīvotājiem ūdensskaitītāju uzstādīšana un nomaiņas pakalpojumus, Aģentūra nekavējoties atteiktos no šādu pakalpojumu sniegšanas (atkarībā no apmēra, kādā attiecīgais komersants var nodrošināt pakalpojumu).
- (23) Saistībā ar **Asenizācijas pakalpojumiem** Aģentūra norāda, ka attiecīgos pakalpojumus sniedz šādās teritorijās:
- Balvu pilsētā,
 - Epizodiski - Kubulu, Balvu, Bērzkalnes, Vīksnas, Tilžas un Baltinavas pagastos (kā Balvu pilsētai pieguļošajos pagastos).
- (24) Kopumā jānorāda, ka asenizācijas pakalpojumi Balvu novadā tiek sniegti nelielā apjomā, jo pēc tiem primāri nav iedzīvotāju pieprasījuma. Minētais apstāklis Aģentūras ieskatā daļēji izskaidro attiecīgo pakalpojumu sniedzēju (komersantu) neesamību kā tādu. Aģentūra vērš uzmanību arī uz faktu, ka minēto iemeslu dēļ ar lūgumu sniegt asenizācijas pakalpojumus pie Aģentūras ir vērsušies arī pieguļošā Gulbenes un Alūksnes novada iedzīvotāji. Minētais apstāklis arī apstiprina faktu, ka minētajos novados šādu pakalpojumu pieejamība ir ierobežota. Jebkurā gadījumā, Aģentūras iespējas sniegt asenizācijas pakalpojumus ir ierobežotas, faktiski tā šos pakalpojumus pilnvērtīgi var sniegt Balvu pilsētas robežās. Šāda situācija pamatota ar nepietiekamu Aģentūras tehnisko nodrošinājumu un cilvēkresursa trūkumu.

- (25) Augstāk minētie apsvērumi un secinājumi ļauj secināt, ka ne tikai Balvu novada pašvaldības, bet arī Aģentūras interesēs būtu privāto komersantu ienākšana tirgū, kas, ja ne pilnībā, tad vismaz daļēji (kaut nelielā teritorijā) un legāli spētu sniegt asenizācijas pakalpojumus, tādējādi palielinot pakalpojuma pieejamību, daļēji vai pat pilnībā ļaujot Aģentūrai atteikties no attiecīgā pakalpojuma.
- (26) Vienlaikus, būtiski norādīt, ka komersantiem, kas vēlas sniegt asenizācijas pakalpojumus, jāizpilda visas normatīvajos aktos paredzētās prasības attiecībā uz konkrēto pakalpojumu sniegšanu, tādējādi neradot vides piesārņojuma riskus, piemēram, noteiktā kārtībā nenodrošinot savāko notekūdeņu utilizāciju, tos saskaņā ar normatīvo regulējumu nododot notekūdeņu pieņemšanas kamerās.
- (27) Būtiski, ka uz šo brīdi neviens uzņēmums vai privātpersona (kā saimnieciskās darbības veicējs) atbilstoši MK noteikumu Nr. 384 "Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu" prasībām nav reģistrējušies Balvu novada domē kā asenizācijas pakalpojumu sniedzējs, attiecīgi noslēdzot ar Aģentūru (kā attīrīšanas iekārtu pārvaldītāju) līgumu par notekūdeņu pieņemšanu Balvu pilsētas NAI notekūdeņu pieņemšanas kamerā, kas ir priekšnosacījums, lai persona varētu sniegt asenizācijas pakalpojumus.
- (28) Saistībā ar **biotualešu nomas pakalpojumiem**, Aģentūra norāda, ka tos teorētiski var nodrošināt visā Balvu novada teritorijā. Taču pamatā konkrētais pakalpojums tiek sniegts tikai Balvu un Viļakas pilsētās. Pakalpojuma saņēmēji visbiežāk ir Balvu novadā reģistrētās juridiskās personas. Konkrētais pakalpojums tiek sniegts ar mērķi nodrošināt sanitāro normu ievērošanu publiskās vietās un pasākumos.
- (29) Būtiski norādīt, ka biotualešu pakalpojums Balvu novadā Aģentūra sniedz tā iemesla dēļ, ka nav citu šādu pakalpojumu sniedzēju. Vienlaikus Aģentūra norāda, ka gadījumā, ja nākotnē rastos komersanti, kas būtu gatavi sniegt šādus pakalpojumus, Aģentūra pārtrauktu to sniegšanu (vai samazinātu to apjomu atbilstoši komersanta iespējamai kapacitātei). Jebkurā gadījumā, attiecīgo pakalpojumu sniegšanas priekšnosacījums ir jau iepriekš minēto normatīvajos aktos noteikto prasību izpilde attiecībā uz notekūdeņu utilizāciju, neradot vides piesārņojuma riskus.

Tirgus dalībnieku izpēte.

- (30) Ņemot vērā pastāvošo tirgus nepilnību un augstāk minētos apsvērumus, Aģentūra, Balvu novada pašvaldība (un, cik zināms arī blakus esošās pašvaldības) pastāvīgi uzrauga tirgus situāciju ar mērķi piesaistīt jaunus pakalpojumu sniedzējus. Neskatoties uz Aģentūras sniegtajiem skaidrojumiem par tirgus situāciju, KP ir apšaubījusi, ka šādi pakalpojumu sniedzēji nepastāv. Līdz ar to, atkārtoti pārbaudot (izvērtējot) aktuālo situāciju (uz šo brīdi), Aģentūra konstatēja, ka, lai arī Balvu novadā un tam pieguļošo novadu teritorijās atrodami komersanti, kuru publiski deklarētais komercdarbības veids teorētiski tieši vai netieši ietver kādus no Aģentūras sniegtajiem pakalpojumiem, tikai atsevišķi komersanti attiecīgos pakalpojumus patiešām sniedz, kā paskaidrots turpmāk.
- (31) Vienlaikus, Aģentūra ar šī izvērtējama papildinājumu sagatavošanu ir vērsās pie Latvijas Namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācijas (LNPA) un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) ar lūgumu sniegt informāciju vai minētajā organizācijām ir zināmi kādi citi konkrēto pakalpojumu sniedzēji, kas strādā Balvu novadā un/vai tam pieguļošo novadu teritorijās un varētu sniegt Balvu novada iedzīvotājiem tos pašus pakalpojumus, ko plāno Aģentūra.
- (32) Latvijas Namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācija sniedza atbildi, ka tās rīcībā nav informācijas par namu pārvaldīšanas nozarē strādājošiem uzņēmumiem, kuri būtu gatavi sniegt pilnvērtīgu namu pārvaldīšanas pakalpojumu (skat. **1.pielikumā** Aģentūras vēstuli LNPA, kā arī LNPA snigto atbildi).
- (33) Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera sniedza atbildi, norādot, ka šīs organizācijas biedru vidū, iespējams, esot interese par atsevišķu ūdenssaimniecības jomas pakalpojumu sniegšanu, tas ir,

asenzācija un tualetu nomas pakalpojumiem. Proti, šādus pakalpojumus, iespējams, varētu sniegt viens komersants - SIA „Eco Baltia vide”. Vienlaikus, LTRK norāda, ka detalizētu informāciju par minētā uzņēmuma vēlni un iespējām sniegt attiecīgos pakalpojumus Balvu novadā Aģentūra var iegūt vērsoties pie konkrētā komersanta. Aģentūras vēstuli LTRK un LTRK sniegto atbildi skatīt **2.pielikumā**.

- (34) Sekojot LTRK norādei, Aģentūra vērsās pie minētā komersanta, lūdzot sniegt informāciju par komersanta sniegtajiem pakalpojumiem Balvu novada teritorijā. Vienlaikus Aģentūra, nolūkā veicināt vismaz viena komersanta pakalpojumu sniegšanu konkrētajā tirgū, iniciēja tikšanos ar minēto komersantu, ar mērķi detalizēti pārrunāt, precizēt un izskaidrot komersantam aktuālos tirgus un iedzīvotāju jautājumus. Minētās sarunas ietvaros SIA „Eco Baltia vide” pārstāvji informēja, ka, iespējams, plāno nākotnē sniegt minētos pakalpojumus. Taču šobrīd šādus pakalpojumus komersants nesniedz ne Balvu novadā, ne tam pieguļošajos novados. Ņemot vērā minēto, Aģentūra lūdza minētajam komersantam sagatavot un iesniegt piedāvājumu vismaz par nākotnē plānotajiem sniegtajiem pakalpojumiem, komersantam pieejamo tehnisko nodrošinājumu, plānoto pakalpojumu sniegšanas kārtību, provizoriskās izmaksas un laiku, kad SIA „Eco Baltia vide” potenciāli varētu uzsākt sniegt attiecīgos pakalpojumus Balvu novada teritorijā. Tomēr šāds piedāvājums (informācija) joprojām nav iesniegts (skat. **3.pielikumā** Aģentūras vēstuli SIA „Eco Baltia vide”, kā arī 2023.gada 12.aprīļa e-pasta izdruku).
- (35) Neatkarīgi no NVO sniegtās informācijas par pakalpojumu sniedzēju neesamību, Aģentūra tik un tā veica atkārtotu aktuālā tirgus izpēti ēku apsaimniekošanas un ūdensapgādes pakalpojumu jomā, konstatējot sekojošo:
- 1) Balvu novadā nav neviens Aģentūrai zināms komersants, kas pilnībā vai tikai daļēji sniegtu daudzdzīvokļu ēku apsaimniekošanas pakalpojumus;
 - 2) Apzinot visu piecu Balvu novadam pieguļošos novadus, Aģentūra konstatēja, ka visos novados daudzdzīvokļu ēku apsaimniekošanu pamatā nodrošina pašvaldību kapitālsabiedrības, tas ir:
 - Alūksnes novadā šādus pakalpojumus nodrošina SIA “ALŪKSNES NAMI” (40003410625). Sabiedrības 100% kapitāldaļu īpašnieks ir Alūksnes novada pašvaldība;
 - Gulbenes novadā šādus pakalpojumus nodrošina SIA "Gulbenes Energo Serviss" (54603000121). Sabiedrības 100% kapitāldaļu īpašnieks ir Gulbenes novada pašvaldība;
 - Madonas novadā šādus pakalpojumus nodrošina SIA "Madonas namsaimnieks" (47103000233). Sabiedrības 100% kapitāldaļu īpašnieks ir Madonas novada pašvaldība;
 - Ludzas novadā šādus pakalpojumus nodrošina SIA “LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS” (42403015020). Sabiedrības 100% kapitāldaļu īpašnieks ir Ludzas novada pašvaldība;
 - Rēzeknes novadā šādus pakalpojumus nodrošina SIA “RĒZEKNES NAMSAIMNIEKS” (40003215461). Sabiedrības 100% kapitāldaļu īpašnieks ir Rēzeknes pilsētas dome.
- (36) Veicot atkārtotu aktuālās tirgus situācijas izpēti ūdensapgādes jomā, Aģentūra konstatēja, ka:
- 1) Gan Balvu novadā, gan visos tam pieguļošajos novados faktiski nav neviena komersanta, kas pilnībā vai tikai daļēji sniegtu ūdensapgādes jomas pakalpojumus tādā apjomā, kas ļautu sniegt Balvu novada iedzīvotājiem tos pašu pakalpojumus, ko sniedz Aģentūra;
 - 2) Līdzīgi kā namu apsaimniekošanas jomā, pakalpojumus ūdenssaimniecības jomā sniedz novadu kapitālsabiedrības;
 - 3) Tirgus izpētes ietvaros (Balvu novadā un visos tam pieguļošajos novados) Aģentūra konstatēja, ka publiski atrodama informācija par Aģentūrai līdz nezināmiem iespējamiem pakalpojumu sniedzējiem, kas uzrādīti turpmāk tekstā:

Rēzekne:

- Namu apsaimniekošana - komersantu sarakstu skatīt šeit:
[https://rezekne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Namu%20apsaimnieko%C5%A1ana](https://rezekne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Namu%20apsaimnieko%C5%A1ana;);

- Ūdensapgāde un kanalizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
pakalpojumi: <https://rezekne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=%C5%AAdensapg%C4%81de+un+kanaliz%C4%81cija>
- Asenizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://rezekne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=aseniz%C4%81cija>;
- Komunālie pakalpojumi - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://rezekne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Komun%C4%81lie+pakalpojumi&visur=1>

Ludza:

- Namu apsaimniekošana - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://ludza.pilseta24.lv/uznemumi?pro=-%09Namu+apsaimnieko%C5%A1ana+&visur=1>
- Ūdensapgāde un kanalizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://ludza.pilseta24.lv/uznemumi?pro=%C5%AAdensapg%C4%81de+un+kanaliz%C4%81cija&visur=1>
- Asenizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://ludza.pilseta24.lv/uznemumi?pro=aseniz%C4%81cija&visur=1>
- Komunālie pakalpojumi - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://ludza.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Komun%C4%81lie+pakalpojumi+&visur=1>

Madona:

- Namu apsaimniekošana - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://madona.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Namu%20apsaimnieko%C5%A1ana>
- Ūdensapgāde un kanalizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://madona.pilseta24.lv/uznemumi?pro=%C5%AAdensapg%C4%81de+un+kanaliz%C4%81cija>
- Asenizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://madona.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Aseniz%C4%81cija+&visur=1>
- Komunālie pakalpojumi - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://madona.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Komun%C4%81lie+pakalpojumi&visur=1>

Gulbene:

- Namu apsaimniekošana - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://gulbene.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Namu%20apsaimnieko%C5%A1ana>
- Ūdensapgāde un kanalizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://gulbene.pilseta24.lv/uznemumi?pro=%C5%AAdensapg%C4%81de+un+kanaliz%C4%81cija>
- Asenizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://gulbene.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Aseniz%C4%81cija&visur=1>
- Komunālie pakalpojumi - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://gulbene.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Komun%C4%81lie+pakalpojumi&visur=1>

Alūksne:

- Namu apsaimniekošana - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://aluksne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Namu%20apsaimnieko%C5%A1ana>
- Ūdensapgāde un kanalizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://aluksne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=%C5%AAdensapg%C4%81de+un+kanaliz%C4%81cija>
- Asenizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://aluksne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Aseniz%C4%81cija+&visur=1>
- Komunālie pakalpojumi - komersantu sarakstu skatīt šeit:
<https://aluksne.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Komun%C4%81lie+pakalpojumi&visur=1>

Balvi:

- Namu apsaimniekošana - komersantu sarakstu skatīt šeit:

- <https://balvi.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Namu+apsaimnieko%C5%A1ana>
 - Ūdensapgāde un kanalizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit: <https://balvi.pilseta24.lv/uznemumi?pro=%C5%AAdensapg%C4%81de+un+kanaliz%C4%81cija>
 - Asenizācija - komersantu sarakstu skatīt šeit: <https://balvi.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Aseniz%C4%81cija&visur=1>
 - Komunālie pakalpojumi - komersantu sarakstu skatīt šeit: <https://balvi.pilseta24.lv/uznemumi?pro=Komun%C4%81lie+pakalpojumi&visur=1>
- 4) Aģentūra, apzinot visus augstāk minētajās interneta vietnēs minētos uzņēmumus (skat. **4.pielikumā** pievienoto komersantiem nosūtīto informācijas pieprasījuma saturu), konstatēja, ka:
- lielākā daļa patiesībā attiecīgos (Aģentūras plānotos) pakalpojumus nemaz nesniedz (piemēram, namu apsaimniekošanas pakalpojumu sadaļā tiek iekļauti celtniecības uzņēmumi, faktiski jebkādu preču vairum un mazumtirgotāji, nekustamo īpašumu darījumu starpnieki u.tml.);
 - daļa no norādītajiem uzņēmumiem dabā nav sasniedzami (nav sazvānāmi, neatbild uz e-pastiem, vai nemaz neeksistē);
 - atsevišķi uzņēmumi, ja arī sniedz norādītos pakalpojumus, tos sniedz izteikti lokāli un nav ieinteresēti tos sniegt citur.

Resursu pieejamība.

- (37) Aģentūra vēlas uzsvērt, ka nolūkā izprast komercdarbības attīstības iespējas Balvu novadā konkrēto pakalpojumu jomā, būtiski izvērtēt cilvēkresursu pieejamību. Konkrētajā gadījumā būtu vērtējams, vai tirgū (primāri Balvu novadā ir pieejami tādi speciālisti, kas varētu strādāt konkrēto pakalpojumu jomā).
- (38) Attiecībā uz minēto Aģentūra atgādina par vispārzināmu faktu, proti - kvalificēta darba spēka trūkums ir vispārzināma Latgales reģiona problēma, ar to saskaras arī Aģentūra. Minētais apstāklis zināmā mērā loģiski izskaidro attiecīgo pakalpojumu jomas komercdarbības vājo attīstību un neesamību vispār.
- (39) Papildus minētajiem apsvērumiem, Aģentūra vērs uzmanību, ka tai nav zināms arī neviens gadījums, kur Aģentūras darbinieki pārtrauktu darba tiesiskās attiecības ar Aģentūru un paši individuāli uzsāktu oficiālu uzņēmējdarbību, sniedzot iedzīvotājiem Aģentūras iepriekš sniegtos pakalpojumus. Aģentūrai ir pamats apgalvot, ka nevēlēšanās attīstīt vismaz šāda tipa komercdarbību pamatā ir cilvēku emigrācija uz ārvalstīm, retos gadījumos – pensijas vecuma sasniegšana.
- (40) Attiecībā uz materiālo resursu pieejamību Aģentūra norāda, ka tā savu sniegto pakalpojumu ietvaros izmanto gan savus, gan ārpakalpojumu resursus, kurus nepieciešamības gadījumā piesaista konkursa kārtībā. Šāda politika ļauj efektīvāk organizēt Aģentūras darbību, izvairoties no ekonomisko nepamatotām investīcijām, piemēram, nepamatotas pamatlīdzekļu iegādes un uzturēšanas, kā arī nepamatota darbinieku skaita uzturēšanas. Reizē šāda pieeja veicina komercdarbības attīstību.
- (41) Vienlaikus, Aģentūra norāda, ka vienīgās būtiskās investīcijas, kuras Aģentūra plāno veikt nākotnē, ir notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija, ņemot vērā, ka attiecīgā infrastruktūra ir novecojusi un atrodas kritiskā stāvoklī. Taču arī šajā gadījumā Aģentūra vērtē ieceres ekonomisko pamatojumu, kamdēļ šobrīd izsludināts konkurss ar mērķi veikt attiecīgu auditu turpmāko vēlamu rīcību saistībā ar attīrīšanas iekārtām. Audīta ietvaros Aģentūra citstarp vēlas noskaidrot potenciālos ieceres finansējuma avoti, kā arī iespējamus projekta riskus.

Zaudējumi.

- (42) Aģentūras finansiālos zaudējumus pamatā veido klientu parādi un pamatlīdzekļu nolietojums. Zaudējumus sedz tika un vienīgi pati Aģentūra kā jebkurš cits komersants. Balvu novada pašvaldība finansiālu atbalstu Aģentūrai nesniedz. Aģentūras budžetu veido tika pašu ieņēmumi. Attiecībā uz klientu parādiem Aģentūra norāda, ka parādu atgūšanu primāri cenšas risināt pati, galējās situācijās – izmantojot parādu piedziņas kompāniju pakalpojumus.
- (43) Attiecībā uz zaudējumiem, kādi potenciālie varētu rasties Balvu novada pašvaldībai un attiecīgi pakalpojumu patērētājiem, gadījumā, ja pašvaldība atteiktos no pilnīgi visiem pakalpojumiem (izņemot primāros ūdens saimniecības pakalpojumus), Aģentūrai ir pamats apgalvot, ka šādā gadījumā attiecīgie pakalpojumi Balvu novadā nebūtu nodrošināti vispār. Minēto apstiprina arī iepriekš izklāstītie apstākļi un secinājumi. Šāda situācija nodarītu būtisku kaitējumu pašvaldība infrastruktūrai un daudzdzīvokļu māju dzīvojamam fondam, palielinātu vides piesārņojuma riskus, kā arī, neapšaubāmi, būtiski ietekmētu iedzīvotāju izbraukšanu un attiecīgi kopskaita samazināšanos.
- (44) Minēti zaudējumi riski, gadījumā, ja pašvaldība atsakās no minēto pakalpojumu sniegšanas, attiecināmi arī uz iedzīvotājiem. Turklāt, būtiski, ka iedzīvotājiem varētu būt problemātiski (bet visticamāk - neiespējami) segt tiem nodarītos zaudējumus, ko citstarp uzskatāmi apstiprina iepriekš minētais faktisko apstākļu izsklāsts.

Secinājumi.

- (45) Minimālais privātā sektora komersantu skaits vai to neesamība vispār, ir iemesls, kādēļ Aģentūra vēlas (un/vai ir spiesta) sniegt konkrētos pakalpojumus. Vienlaikus jānorāda, pat neskatoties uz konstatējamo tirgus nepilnību, plānotos pakalpojumus Aģentūra var sniegt ierobežotā apjomā, pamatā Balvu pilsētā. Reizē, minētie pakalpojumi ir vitāli svarīgi Balvu novada iedzīvotājiem, to neesamība palielina vides piesārņojuma riskus, pamatpakalpojumu pārtraukumu riskus, attiecīgi iedzīvotāju dzīves kvalitātes pasliktināšanās riskus u.tml. Minētie apstākļi (riski) savukārt vēl vairāk var veicināt jau tā kritisko iedzīvotāju emigrāciju un tādējādi faktiski pilnībā apturēt jebkāda veida uzņēmējdarbību novadā.
- (46) Aģentūra neiebilst nodot konkrētos plānotos pakalpojumus privātā sektora komersantiem, ja šādi komersanti pastāv un ir gatavi uzņemties sniegt attiecīgo pakalpojumu, izpildot visas normatīvo aktu prasības (piemēram, attiecībā uz vides piesārņojumu), spējot nodrošināt pakalpojumu nepārtrauktību (ja tas attiecīgā pakalpojuma gadījumā nepieciešams), nodrošinot pakalpojumu sniegšanu visiem novada iedzīvotājiem.
- (47) Aģentūra nav iebildusi un nākotnē neiebildīs atteikties no daudzdzīvokļu ēku apsaimniekošanas, ja to vēlas veikt paši ēku sastāvā ietilpstošo dzīvokļu un tiem pie ēkām piekrītošo teritoriju īpašnieki. Tieši pretēji, šāda iniciatīva ļautu uzlabot dzīvojamā fonda tehnisko kvalitāti. Tāpat kā iepriekš, Aģentūra un Balvu novada pašvaldība arī turpmāk aicinās iedzīvotājus apsvērt šādu ēku apsaimniekošanas modeli.
- (48) Vienīgais pakalpojums, kuru Balvu novada pašvaldība nevar nodot privātā sektora komersantiem, pat tad, ja tādi pastāv, ir ūdensapgādes pakalpojumi, jo nepieciešams nodrošināt šo pakalpojumu nepatrauktu piegādi, attiecīgi uzturot nepieciešamās inženierkomunikācijas.
- (49) Ievērojot visus augstāk izklāstītos argumentus, ir pamats secināt, ka konkrēto pakalpojumu jomā konkurence tirgū (balvu novadā un visos piegulusajos novados) ir izteikti nepietiekama, vai pat nepastāv vispār. Līdz ar to Aģentūra ir vienīgais pakalpojumu sniedzējs Balvu novadā, kas uz doto brīdi iedzīvotājiem var pilnvērtīgi sniegt tiem nepieciešamos pakalpojumus ūdenssaimniecības un apsaimniekošanas pakalpojumu jomā.

- (50) No minētā savukārt secināms, ka pašvaldības kapitālsabiedrības iziešana no tirgus viennozīmīgi radītu lielāku zaudējumu iedzīvotājiem (un pašai pašvaldībai kopumā) nekā tad, ja pašvaldība turpina savu darbību tirgū, sniedzot konkrētos šajā izvērtējumā minētos pakalpojumus. Aģentūras ieskatā, būtiskākais kaitējums tiku nodarīt tieši pilsētām – Viļakai un novada centram Balviem. Taču kopumā tiktu ievērojami kavēta (faktiski apturēta) visa novada attīstība.
- (51) Ievērojot minēto, Aģentūras ieskatā, minētie apsvērumi pilnvērtīgi un vispusīgi pamato tirgus nepilnības pastāvēšanu. Savukārt konkrētais Aģentūras un pašvaldības izvēlētais risinājums (par konkrēto plānoto pakalpojumu sniegšanu) ir atzīstams par efektīvāko veidu, kā nodrošināt iedzīvotājiem šo pakalpojumu pieejamību, jo neapšaubāmi tirgus nav spējīgs šobrīd nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgo pakalpojumu jomā.